

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ

ԴԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴԱՂԱՔԱՅԻՆ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԸՆԴՈՒՄ

ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ ԸՆԴՈՒՄ 17 ԱՊՐԵՒՆ 1865

ԹԻՒՆ 751

ԴԱՂԱՔԱՅԻՆ ՏԵՍԻՍԵՐ

ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ 17 ԱՊՐԵՒՆ

Գաղղիոյ ազգային երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ հակաճառութիւնները կը շարունակուին երբեմն աւելի ու երբեմն նուազ սաստկութեամբ: Հակառակորդ կուսակցութեան անդամները կաշխատին միշտ կառավարութեան քաղաքական ընթացքը դատարարութեամբ, և մօտիկ թիւեր, որ այս կուսակցութեան գլխաւորներէն մէկն է, ըսաւ թէ Գաղղիոյ քաղաքականութիւնը անորոշ և անխմանալի է ի մասին իտալիոյ խնդրոյն: Քանզի մէկ կողմէն ակնկալուած թիւները կուտայ իտալացոյց, թէ հոռոմը իրենց ձեռքը պիտի անցնի շուտ կամ անապահ, և միւս կողմէն արագօրէն թիւները կուտայ թէ անօրինական պիտի չթողուր զօրապալան կառավարութիւնը:

Մէքսիկայի խնդրոյն պատճառաւ, Լաբրիայի Միայեալ Կահանայի և Գաղղիոյ մէջ պատերազմ ծագելու վրայօք խօսք ըլլալով օրէնսդիր ժողովոյն մէջ, ահաբեկեալ պաշտօնէն (մինիսթր տէթա) մօտիկ թիւերէն արժանաւոր պատճառներով այս կասկածը փառատեց, և յառաջ բերելով թէ Գաղղիոյ կառավարութիւնը կատարեալ չէ զբոլոր իրեն պահանջը Լաբրիայի դործոց մէջ և երբեք չփափագեցաւ որ երկար յիշեալ երկրին համազարդելն սոսկալի պատերազմը:

Հոռոմի կառավարութեան և Գաղղիոյ կայսերական կառավարութեան մէջ մեծ ցրտութիւն մի կը տեսնուի: Սրբազան Պապը ինչպէս կը հաստատեն շատերը, ծանրապէս վշտացած է Գաղղիոյ կառավարութեանը դէմ, որ կը խնայ արժանաւոր ցաւալի կացութեանը մէջ չթողուր զհոռոմը: այսու ամենայնիւ հոգ չտարաւ, կը տեսնուի, անոր վիճակը բարեօրէն: Միւս կողմէն Կաթոլիկոս կայսրը տեսնելով պապական կառավարութեան Գաղղիոյ դէմ բռնած անփութեանը, ընթացքը, ոչ սակաւ վշտացած է Նորին

Սրբազանութեանը դէմ, և այս պատճառաւ է, կը տեսնուի, որ ներքին գործոց պաշտօնը Լաբրիայի մարքէզին յանձնեց: քանզի յայտնի է որ այս երկուքի պաշտօնատարը երբոր Գաղղիոյ դեսպան էր ի հոռոմ, մեծ ընդդիմութիւն ցոյց տուաւ Պապին աշխարհական իշխանութեանը դէմ:

Լաբրիայի ընթացքը ըսինք վերը ու անցանք: Բայց կարծեմք թէ այս խօսքը բացատրութեան կարօտ է: Հայտնի է որ հոռոմի Գաղղիոյ դեսպանը ինքնագործ իրեն խնդրած էր սրբազան Պապին, ծանուցանելու համար անոր թէ մօտեցաւ Գաղղիայի զօրքը հոռոմի պիտի մննին: Եւս բանին վրայօք Լաբրիայի օրադիրը ինքնօրէն տը Լաբրիայի լիազօրէն տեսնելով հրատարակեց, թէ Պապը մեծ զիջումով կուտամբ այս ունեւորութիւնը մատոյց, և պատասխանելով Գաղղիոյ դեսպանին որ կը ծանուցանէր ներքին զաղղիայի զօրքը մօտեցաւ մեկնել, սրբազան Պապը բարձր ձայնով մը զրուցած է. «Դատարարէ՛ք, քանզի մեծ զօրք զօրապալանը»: Եւս պատմութիւնը ուրիշ շատ լրագրաց կողմէն ալ կը ինքնուրուի, փարիզի Քոնսթիտիսիօնէլ լրագրիւր, որ կէս պաշտօնական կը համարուի, սուտ հանց այս լրագրի և յաւելցուց. թէ լաբրիայի լրագրիւրը կը ինքնուրուի զօրքը Լաբրիայի և զօրքը Լաբրիայի մի ընդդէմ սուրբ Լաբրիայի և զօրքը Լաբրիայի մի ընդդէմ կայսերական կառավարութեան: Քանզի սրբազան Պապը այն կերպիւ չի տեսնուի, և Գաղղիոյ դեսպանին մը այն կերպիւ չեն խօսիր: Եւս քանզի չբաւականացաւ Գաղղիոյ կառավարութեանը, այլ լաբրիայի լրագրի պաշտօնական յանդիմանութիւն մի եղաւ: նմանապէս լաբրիայի լրագրի և Լաբրիայի լրագրի մի ընդդէմ օրադիրութիւնները յանդիմանուեցան: և այս վերջինը միանգամայն դադարեցաւ ի հրատարակութեան երկու ամսուան համար:

Թէպէտե՛ք Գաղղիոյ կառավարութիւնը իւր այս ընթացքովը կուզէ արդարացնել հոռոմը քահանայա

պետը, այսու ամենայնիւ տարակոյժ չիայ թէ Կաթոլիկոսը Երբորդին դեսպանը արժանաւոր պատուով չէ ընդունուեր Նորին Սրբազանութեանը, և Գաղղիոյ կառավարութիւնը մեծապէս վշտացած է այս անփութեանը ընդունելութեանը:

Լաբրիայի տէրութեան երկուքի «հաշուեցուցակ» վրայն ամիսն որ կը վերջանայ Մարտի 31ին, մօտեցաւ հրատարակուեցաւ Լաբրիայի մէջ: Լաբրիայի տարի միտար Կլէտթըն, որ երկուքի պաշտօնէն է, հաշիւը բնական էր որ 1864 Կլէտթըն 1էն մինչև 1865 Մարտի 31, մէկ տարուան եկամուտը պիտի ըլլայ 69 միլիոն 460 հազար լիւա սթէրլին և ծախքը պիտի հասնի 66 միլիոն 890 հազար լիւա սթէրլին: ուստի աւելորդը պիտի ըլլար 2,570,000: Բայց եկամուտը հաշիւ եղած գումարէն աւելի եղաւ: այսինքն 70 միլիոն 383,430 լիւայի հասաւ: Ըսել է որ աւելորդը 3 միլիոն 500 հազար լիւա սթէրլինի չափ եղած է: Եւս արդիւնքը մեծ զոհուեալութիւն պատճառեց անգլիացի ազգին, որուն յառաջագէտ զարգացմանը անփութելն ապացոյց մըն է:

Լաբրիայի մեծ կորուստ մի ըրաւ մահուամբ միտար Քոպտըն հոգաւոր անտեսագէտին: յոռու տարական ազատութեան անխոնջ քարոզչն էր, բարեկամ հաշտութեան և թշնամի ծանր հարկաց: Հանդուցեալը որ երեսփոխանական ժողովոյն անգամ էր, իւր ազատասիրական սկզբունքովը և իւր բնական տաղանդովը մեծ ծառայութիւններ մատոյց իւր հայրենեացը: ուստի լրտ Բէլմըրսթըն և միտար Տիգրայէլի ազգային խորհրդանոցին մէջ զոհութեամբ յիշատակելով միտար Քոպտընին քաղաքական գործունեաւ հանձարը, մեծապէս ցաւեցան անոր մահուանը վերայ: Հանդուցեալը, որ 60 տարեկան էր, կարճատե հիւանդութեան մը ետեւ առ Լաբրիայի փոխաւ մեծ սղոյ մէջ թողնելով բոլոր անգլիացի ժողովուրդը, և մասնաւորապէս ազատասէր կուսակցութիւնները:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԸՆԴՈՒՄ

Ազգային բնիկանրական ժողովոյ, գումարեալ

ի 26 Դեկտեմբերի 1864 ի կալիպա:

Գարունակութիւն և վերջ:

(Տես լրագրոյն 749—750 քիւերը:)

«Այս կողմէն վաճառեցաւ պարոն եկեղեցւորն միակամ հաւանութեամբ զործակալաց՝ պարոն Վան Լաբրիայի կողմէն Բէլմըն» 4100 ուսուի գնով: Յիշեալ պարոնն յիտ գնելու դրոյն, որպէս կարծեմք, զերկու տասնեակերորդան, այսինքն զերկու բաժնէն ի 42 բաժնից, կցելով ընդ տան իւրոյ՝ առաւելաւ է զվարձ իւրոյ տան քան ուսուի: յորմէ կարեմք մակարեւել, թէ այդ փոքրիկ և երկ մասն յայտմ ծանախիկ արժէ աւելի քան 42500 ուսուի: Թողում յիշել զվաճառելու մասն՝ յորում, լսեմք թէ, տուն կամի կառուցանելու րան Վանլաբրիայ:

«Զիմովմ աստանոր քննել մանրամասնարոր գտաւ ւելութիւն կամ զարկաւորութիւն զիւր յիշեալ գետնայն: սակայն բոլորովին և խաղա ընդդիմանում անկարգ և ապօրինաւոր եղանակին, որով վաճառեցաւ այն, և որ մոտիկ է չար օրինակ լինել հետագայից մերոյ: Քանզի ի ժամանակ եկեղեցւորութեան պարոն Մ. Զ. Շիր-խոսի 1842 ամի, մի ճոխ գետնին վաճառեցաւ հաճի Բաբայ Գաղղիանուն միջնաւորութեամբ ընդհանրական ժողովոյ, և ի այն ժողովի վերջաւորեցաւ, զի այն վաճառումն չլինիցի նշանակ վրան այլոց, այլ ո՛ր և լցէ և կեղեցական ստացում, որոյ զին լցէ աւելի քան 41000 ուսուի, մի վաճառելի՝ թարց հաւանութեան հասարա

կութեան ազգային ժողովոյ: Այն այս վերջաւորութեամբ իրեն անխախտ կանոն՝ կրննալէ ի գտնաւ զան ժողով և պարոն Գաղղի Լաբրիայ պարոն Լաբրիայի զոլ զոլ այսմ՝ և ըստ այնմ ընթանալ, չվաճառելով զիշեալ գետնին լաբրիայ և երկ և զործակալաց իւրոց հաւանութեամբ: սակայն վաճառեց, թէպէտե՛ք յայտնի բոլորեցին ընդդէմ նորա Աւանդապահին, առ որո պարոնի գտնել ծախքագրեմք յիշեալ գետնոյն: Այս անկարգութեան օրինակ և արհեստագործ հասարակութեան միտում:

«Գրէ պարոն Գաղղի Ս. Կան, ի պատասխանի զըրութեան Աւանդապահաց թէ՛» «Մեր վաճառեցաւ զգետն մի անպիտան ի պիտանութիւն, բայց ոմանք ի նախորդոց մերոց վաճառեցին զկառուածս պոլսերես և չհաւատեալ: Յանկայար տեսնել զիս աստանոր գէմ յանդիման առ ի ծանօթս մեզ առնել, թէ ո՛ր կառուած կամի սակ: Յանցեալ քանակերկու տանց հետէ լաբրիայի գետն վաճառեալ տունքն են սցորկի: և բոլորքն ընդհանրական ժողովոյ հաւանութեամբ:

Ի 1849, Նոյեմբերի 17, թիւ 44 տունն ի Հոյոյ վաճառել, առ պարոն Յ. Ալաբըզէն՝ գին 5,500 ուսու:

Ի 1851, Նոյեմբերի 40, թիւ 53 իւր

Գաղղի վաճառել առ Գաղղի Եղբէն 3,300 »

Ի 1854, Ապրիլի 14 թիւ ի Մարտ

Գաղղի վաճառել առ Եղբէն Գաղղի 4,100 »

Որք ընդ գետնին վաճառեալ առ հաճի Բաբային ի 1842 ամի լինին ընդ ամեն չորս միայն:

«Վաճառելու առաջին, յարգելի պարոնայք, դարցուցանել առ այս ապօրինաւոր զործ զուշարորութիւն ձեր, և ջանալ խախտել զայն: և զառաջն առնել, զի մի այս չարօրինակ եղեալ պատճառ լինի կորստեան եկե

ղեցական ստացումոց մերոց, որովք սրայճառանայ սուրը հոռոմ, և միակթարին տնանք և կարօտաւորք ազգիս: Յետ վերոյիշեալ բանից ապա նոյն առաջագործ պարոն Աւանդ Գաղղիանուն և երկրորդեաց պապոն Յ. Խ. Միլայէլեան և ընդունելի եղև բոլոր ժողովոյն զի եկեղեցւորն պարոն Գաղղի Աւանդ և կուսի սարկը, որ զմի ճոխ գետնին առ ընթիւ հանդուստարանին մերոց ապօրինաւոր վաճառեալ են առանց հաւանութեան հաւանութեամբ մերոց լինից, և ընդդէմ արգելանց և յանդիմանութեան Աւանդապահաց, հակառակ է կանոնադրութեան մերոյ, և յոյժ մեղադրելի են: Ըստ որում ամենայն չարժական և անարժ ստացումոք եկեղեցւոյ յանձնեալ են Աւանդապահաց, և զործ նոյալ է ոչ եկեղեցւորն զոյսպիսի գետնին զիւր կամ վաճառել: վաճառելու վաճառումն յիշեալ գետնոյն ոչ է ընդունելի ժողովոյ, և յիշեալ եկեղեցւորն և կուսի սարկը անձնաւոր պատասխանատու են վրան սոյն ապօրինաւոր զործոյ իւրեանց, և ժողովս այս տայ կարողութիւն Պապականաց օրինք արտաբերել զընօրն ի նոյն գետնոյ՝ և յետ տաճալ զոյն գետնին:

Երկրորդ առաջագործ պարոն Գ. Պ. Միլայէլեան և երկրորդեաց պարոն Մ. Խ. Միլայէլեան, և ընդունելի եղև համարէն ժողովոյ, զի եկեղեցւորն, որ 3,000 լի Գրիկոսը Բէլմըն և իւրեւ 6,000 լի ի Բէլմըն Բէլմըն իւրով անուամբ պահուել ընդդէմ կանոնադրութեան՝ փոխանակ յանձնելու Աւանդապահաց, և ի յանդիմանել նոյն՝ արհեստագործ պատասխանեալ նոյն, յոյժ սխալեալ է և մեղադրելի: վաճառելու բոլոր տեղերը դրամ ի ձեռն եկեղեցւորն՝ յանձնելու Աւանդապահաց, և յետ այսու յորում ժամու աւելորդ դրամ ի ձեռն որք եկեղեցւորն զուստակայի մինչ

կին մէջ. որուն մէկ օրինակը կըրկեմք ձեզ, զոր անցեալ շաբթու հասած հակէ մի հանեցինք: որ կըպարտւնաւ կեր քանի մը ծծմբաւ և երկու կտոր երկաթ: Այս նամակը սկսեցինք ի վեր, ուրիշ հրդեհ մի ևս ունեցանք որ տարակոյտ չունէինք թէ միևնոյն սրտոնաւ յոռաջ եկած է: Վերջապէս հաստատուն է թէ այս ցաւալի զէպքը մեր կողմանէ չծագիր. վստիկ միայն խղիւղի բամբակին մէջ ծծմբաւ կըղանկէր և ոչ ուրիշ տեսակ բամբակաց մէջ, որոյց շատ քիչ կըգործածեմք: Բամբակին օրինակը, նմանապէս ծծմբէ լուցիկները ու երկաթի կտորներ միք ընկերութեան գրատունը կը գտնուին, զորս ուզող կրնայ տեսնել: Անգղոստ կը համարենք մեր կողմէն խօսք մի յաւելցնել գրատարաւ տուել համար այսպիսի անհաղթելի մի, որ սողտաւ ներք և միանգամայն վտանգաւոր է. բայց կըյուսամք որ թէ այստեղ և թէ խղիւղի մէջ հրատարակել տալը այս եղբոր թիւը, անոր անմիջապէս վտանգն մը տըրուելուն լուսադոյն միջոցն է:

Մնամ, պարոն, հնգանոց ծառայ ձեր:
ԻԶԱՍՔ ՌԱՍԹԱ
խորհրդոյ քարտուղար:
Գրատուն բամբակի բնկերութեան,
քիւ 1, Նիսիս Պիլիպիսիս:

ՀԻՊՈՏՈՍԵՐԵՆ ԸՆԴՂԻԹ

Իշմիր, 10 Ապրիլ 1865:

Իշմիրի մէջ և անոր վերահանրը գտնուող բամբակի ամեն վաճառականաց ուշադրութիւնը հրաւիրելով ի վերայ ստիպողական հարկաւորութեանը ազգու միջոցներ գործածելու որպէսզի վերոյիշեալ գանգատանաց պատճառին առաջը շուտով աւանդի, ստորագրեալ պատիւ կըհամարի անձինք թեւադրելու, որպէսզի յիշեալ ամեն յարկոյ վաճառականները սանտիկ պատուէրներ տան իրենց գործակալաց և վերակառուցող որ բանտներուն վրան փնտռեն (զոնէ քանի մը օր շարունակ) և յետոյ իւրենց գործատուները ընդունին. սպասաւորով աւանդութեան վրայ տեղադրելու իրենց ծառայութեանէն պիտի հանեն, և թէ այս ազգաբարութեանէ ետեւ դարձեալ քովերին ծծմբէ լուցիկներ գտնուելու ըլլան:

Ռ. Վ. ՔԵՄՊԵՐՊԷՆ
նիսպատու Մեծին Բրիտանիոյ:

ԱՅԳԵՆՆԵՐ

Յորդանանը Մարիոսօֆ մահտեսի Յարութիւն տղան Լէֆօշայէն (Գլորի) Ապրիլի 2ին հետեւեալ ազգային ցաւալի տեղեկութիւնները կըգրէ:

Նոցա զանաք մտադրուածս կեկեղեցոյ, որպէսզի օրի նակ լինիլի և նախազգուշութիւն ապագայ եկեղեցւոյնաց և գործակալաց՝ զի նոքա այսուհետեւ բարեպէս ճանաչիցեն զիրենաց պատկանելի պաշտօն և մի հետեւեալ անկարգ և անօրին ընթացից անցեալ եկեղեցւոյն պատկանելի գործակալաց. զորս ժողովս այս ձեղիւ դատեալ լի բաց կայացիլ ի պաշտօնէ իւրենաց:

Իններորդ՝ առաջագրեաց պարոն Յ. Զ. Երկրօտն՝ և երկրորդեաց պարոն Էմիլ Յ. Իմիսեան՝ զի աթոռակալն յայտնեաց Ռէնթրէնի գի անցեալ եկեղեցւոյն անուամբ եղեալ գրամքն եկեղեցւոյն տնտես, մի տային նմա՝ այլ անցեցին ի ձեռս նոր ընտրեալ եկեղեցւոյն. և այս առաջագրութիւն հաւանական եղի բոլոր ժողովոյս:

Տասներորդ՝ առաջագրեաց ի պարոն Մ. Խ. Յովսէփի՝ և երկրորդեաց ի պարոն Մ. Թ. Մանուէլ՝ և ընդունելի եղև ժողովոյս. զի ժողովս այս որպէս պարտազգային կրօնապետութեան առ հանգուցեալ պարոն Պ. Յ. Պօղոսն, որ ի կենդանութեան իւրում դրաւ ամեն ծրարաց վատարկեաց ի դործս եկեղեցւոյն որպէս օրինակ, ասաց վորագրել ծախիւք եկեղեցւոյ զլրատակ հանգուցելոյն և մնացէն այն ի պատշաճաւոր ինձ տեղը ի զանգակատուն եկեղեցւոյն մերոյ՝ իրեւ յիշատակ բարեգործութեանց նորոս:

Մեծապետութեան՝ առաջագրեաց ի պարոն Կ. Մ. Երկրօտն և երկրորդեաց ի պարոն Պօղոս Կարապետէ և ընդունելի եղև ժողովոյս՝ զի պարոն Յարութիւն Կարապետն ընտրեալ լիցի օրինակէս վասն գործոյ և եկեղեցւոյն մերոյ այսու հետ. և պարոն Յարութիւն Կարապետն ներկայ լինելով՝ սիրով յօժարեաց ծրարակա վատարկել վասն եկեղեցւոյն իրեւ օրինակէս արտաքոյ

Ներքի զիշեր որ խաւարում էր, տեսուչ կարգուած վառնացի Ռադէոս վարդապետը ժամը մէկ ուկէսին միջոցները եկեղեցւոյն ժամեղով լի սկսեալ, առջի Աւետարանը կարդալու ժամանակը ձեռքը դաւադան շտուին: Այն միջոցին վարդապետը մէկ երկու անգամ դաւադանը տուէր ըսելուն, ժողովրդեան մէջէն երեւի անձ մի այսպէս պատասխանէ. Հայր սուրբ, այս զիշեր խաւարում է. ինչ հարկ կայ Աւետարանը դաւադանով կարդալու: Այս խօսքը հաղիւ թէ ընդունուած էր, վարդապետը աղալակ մըն է ձեռք, Աւետարանը զոցից և սկսաւ այն երեւելի անձին բարձր ձայնիւ ըսել, դուն ո՞վ ես, ինչ կըխառնուիս. վերջապէս միմեք մարեւով դարձաւ դէպ ի ժողովուրդը, անէծք կարգաց դաւադան տալիս արդիւրդներուն վրայ և բերնին չվաշեալ խօսքեր սկսաւ ընել: Հայրս միմեք ես մօտեցայ իրեն ու քաղցրութեամբ զրուցեցի. Հայր սուրբ, ասանկ զիշեր այսպիսի բաներ չվայել, համբերութիւն ըրէ. Բայց որով եղևս. զլուր արեւոյն թիւնէ տաքցած էր, ու բերանը ստկալի կերպիւ գինի կըհոտէր. ուստի զլուր բանալով սկսաւ ևս առաւել պոռալ ու անարժան խօսքեր բերնէն թափել: Այս միջոցիս ժողովուրդը, որ տակնուվրայ եղած էր վարդապետին դատապարտելի ընթացքէն, բոլորովին ցրուեցաւ: Բայց երբոր վարդապետը փնակ մնաց, դաւադանը ձեռքը առնելով դարձեալ Աւետարանը սկսաւ կարդալու: Ինչպէս կըտեսնուի այն եկեղեցւոյն նստակալ ժողովուրդը ի սէր և ի խաղաղութիւն յորդորել չէ, այլ դաւադանը ձեռքը առնելով աթոռը նստելու փառասիրութեան միայն կըհետեւի:

Աւելորդ կըհամարեմք այս ցաւալի եղելութեանց վերայ մեր կողմանէ խորհրդածութիւններ յաւելցնել. միայն ազգային կեդրոնական վարչութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով յիշեալ վարդապետին զայնթաղական ընթացքին վրայ, հարկ կըհամարեմք յայտնել թէ Մարկոսօֆ մահտեսի Յարութիւն աղային վերայ մեծ վատահոգութիւն ունիմք թէ ճշմարտութեան ի զատ ուրիշ բան չգրեւ:

Հետեւեալ նամակը ուսումնական յորդոյ անձէ մը յուղարկեցաւ մը ի հրատարակութիւն:

Արժանապարգ խմբագիր,

Իշմիր, 14 Ապրիլ 1865:

Արդէն յայտնի է, որ երկար ժամանակէ ի վեր ազգային խմբագրութեան ունեց զրեթէ յատուկ նիւթ մը կըլծէ քաղաքիս սուրբ Սահմաննոս եկեղեցւոյն խաչկալաց շինութիւնը, որոնք առանց քաջահաւատ ըլլալու թէ այս շինութեան սկսուիլը ինչպէս եղած է,

այնպիսի ծախուց զոր ինքն առնելից վասն փաստաբանի կայլ այնպիսեաց:

Արիտասաններորդ՝ առաջագրեաց ի պարոն Մ. Խ. Մարիոսօֆ և երկրորդեաց ի պարոն Գ. Պ. Միլիտոս և ընդունելի եղև ժողովոյս զի շնորհակալութիւն մատուցի պարոն Աւետիք Գալատանին վասն աշխատութեան իւրոյ՝ որով ջանասեալ է դտանել, վասն ծանօթութեան ժողովոյս, զանազան անցս և բուրակաբութիւնս անցեալ ժողովոյ, որոց բոլորագրութեան տեսութիւն չերեւին այժմ յԱւետարան:

Արեւմտասաններորդ՝ առաջագրեաց պարոն Գալատան Ռախմէ և երկրորդեաց պարոն Պօղոս Կարապետն և միաբան հաւանութեամբ ընդունելի եղև, զի աթոռակալն ծանուցէ անցեալ եկեղեցւոյն պարոն Գլորի Աւետիք թէ պաշտօնն իւր և գործակալաց վերջացաւ, և այսուհետեւ մի լիցին նոքա պաշտօնատարք եկեղեցւոյ, և խնդրեցէ յանցեալ եկեղեցւոյն յոռնել նոր ընտրեալ եկեղեցւոյն զհամարս ելեմակց, զամենայն գրեմոս, թուղթ և բանալիս և զամենայն գրամս պատկանելիս եկեղեցւոյ, որը զոն ի ձեռն իւր:

Չորեքտասաններորդ՝ առաջագրեաց պարոն Յ. Մ. Վարդան և երկրորդեաց պարոն Գալատան Ռախմէ զի անց ժողովոյս տարեալ բաժանեցին ի միջի հասարակութեան մերում:

Յ. Գ. Արքապար արքունակալ: Շնորհակալութիւն մատուցաւ աթոռակալին վասն բարեք կառավարելոյ զաթոռն:

Ի Կալկաթա, ի 26 Գեկտեմբեր 1864,
Յաւանդատան Կաղարկմաց
սուրբ եկեղեցւոյն:

Ինչ յատուկագործ վրայ տնօրինուած, որչափ դուստրով լինալու սահմանուած, իրենց դադարաւորին համեմատ խորհրդածութիւններ ըրին. և երբեք ալ ըստ ունեց եռարկա կոչուած անգամներ յարգել ինքեքը, որոնք քաղաքիս երեւելի անգամներ կըկազմեն, պատկարակելու ջանացին, առանց աղէկ վերահասու ըլլալու թէ այս պատուելի անձինք ինչ դադարաւոր կըծառնային, ինչ գովելի հանգամանքներ ունին. ազգին յառաջագրութեանը փառաբանք ևն, թէ կործանմանը ջանագիրք:

Ասոնց ամենուն վրայ առ այժմ մանրամասնաբար խօսելու տեղորդ կըհամարենք. մեր այժմեան դիտարկութիւններս կարճատեւ կերպով մը խորհրդածութիւն ընելէ խաչկալաց ծախուց վրայ. և թերեւ քիչ մնալ տալատուէր յարգելեաց վրայ խօսել. մեր բնական անտարբեր ոգով:

Արարողայի Հաւատիս լրագրոյն թիւ 141 թերթին մէջ մեծարդոյ Վարպետեան Ստեփան աղայի շնորհիւ յօդուած մը տեսանք խաչկալի շինութեան ծախուցը վրայ, որ բուական հատարբարական էր նոյն շինութեան նկատմամբ խաւարեալ մտքերը լուսաւորելու:

Յիշուի ամեն ազգասէր անձինք կըպարտաւորին իւրենց շնորհակալութեան հաւատաւոր նուիրել Ստեփան աղային այսպիսի անհրաքելի ճշմարտութեան մը կենդանի քարոզ ըլլալուն համար. և երանի թէ ամեն ծառանակ իւրաքանչիւրը հետեւելով այս ցանկալի ճշմարտութեան, փութալին ամեն որեւիցէ պարագայի մէջ արքարութեան պաշտօնաւ ըլլալու արժակ համարձակ:

Բայց ամեն ուր այս արքարութեան դէմ մարտադէմք ալ պակաս չեն բնու, ինչպէս որ Վարապայի 145-երորդ թուոյն մէջ ալ այս արքարակալի հաշտեցուցական դէմ տարօրինակ պատասխան մը տեսանք. պատասխան մը որ բոլորովին անյարմար և անընդունելի է: Որովհետեւ Պ. Նամակագիրը յայտնապէս կըցուցնէ ինչ աստիճան հակառակաբար ոգով գրելու. ու կաշխատի միանգամայն մեծարդոյ Ստե. աղայի աղատախօս զրեքն լրիւսալ բոլոր ճշմարտութիւնները հերքելու: Եւ անորմով ալ միայն չբաւականալով՝ կըյանդգնի արդոյ հեղինակին անձնական հանգամանքները ծաղրել:

Պ. Նամակագիրը 1863 թուականին ելեմատան խորհրդոյ ձեռաւր եղած 85,740 դահկեան ծախքը 21,541 դահկեանի կիջեցնէ ու մնացորդին համար ալ կերտալէ թէ եկեղեցւոյ ուրիշ շինութեանցը ծախք եղած է: Ահաւասիկ ամենամեծ սխալ մը. վասնզի յիշեալ թուականին եկեղեցւոյ մէջ ամենին ուրիշ ոչ շինութիւն մը եղաւ և ոչ ալ այսչափ գումարի նորոգութիւն մը. հապա բոլորն ալ խաչկալաց շինութեանը ծախք ըլլալով ոչ միայն տղայոց տուներները կըկապեն այլ միանգամայն նոյնիսկ այն ժամանակուան ելեմատան խորհրդոյ տնտեսները:

Պ. Նամակագիրը կընայ կըլցնել մեզ նաեւ, թէ արձանները 450 լիտայով լինան. ահա երկրորդ ահագին սխալ մը: Զմեռնիոյ հասարակութեան մեծագոյն մասը քաջ գիտէ թէ միայն արձանագործ գործաւորաց 500 լիտայն տուելի վարձք տրուեցաւ. այլ նիւթակաւ ծախուց վրայով բաժնեւոր անձանց կըթողուի դատել:

Ահաւասիկ ասոնց նման ևն մեր Պ. Նամակագիրը բոլոր պատասխանները որոնց վրայք այսչափ խօսելու բուական համարելով վարձքէր հասարակութեան ու շարութիւնը կըծառնուի երապետ կոչուած սահմանադրաւոր յարգելեաց վրայ. որոնք իրենց արդարաւսրութեամբ ինչ աստիճան փառաց ու պատուոյ հասան, ինչպէս այս վերջին պարագայից մէջ յաղթութեան կամար կանգնեցին և երեսփոխանական ընտրութեան մէջ արժանաւորութեամբ ստացան այն դրօշակը որոնք քաջամարտիկ ազգասիրաց կըլրարելի: Ահա յայտնի արագոյց մը ողջաբան հասարակութեան մեծագոյն մասին ունեցած աղէկ համարմանը եռարկեալ կոչուած աղատաւոր յարգելեաց վրայ: * * *

ԵՐԱՆԵՆԻ

Այս անուամբ, քաղաքական և բանասիրական կրթամեայ լրագրի մը առաջին թիւը ընկալաք անցեալ շաբթու. որ Գահիրէի մէջ սկսեւ հրատարակել հայերէն աշխարհաբար լեզուաւ:

Ինչպէս որ Արշալուստ 749 թուոյն մէջ ծանուցուած է, ազգային այս լրագրոյն հիմնադրութիւնը Արիստի առաջնորդական փոխանորդ գերապատիւ տէր Միլիտի արքեպիսկոպոսին ազգասիրական ջանքն ու յորդորանաց արդիւնքն է: Կորին Արքեպիսկոպոսին

նույն ժամանակ հարգադրութեանը համեմատ՝ Արմաւեն-
ւոյն անօրէնութիւնը զանազան գործերէն մեծազոր
հողաբարձութեանը յանձնուեր է, և անոր խմբա-
դիր կարգուեր է յարգող պարոն Ա. Ս. Ստրատեան .
որ Փարիզ լրագրոյն նախագի խմբագիրն է :

Յիշեալ լրագրոյն անօրէնութիւնը կը խոստանայ
հասարակութեանը, թէ Արմաւենին խաղաղութեան
ու արդարութեան գործիք մի պիտի ըլլայ և ազդեալ-
նոյ մէջ սէր ու միաբանութիւն սերմանելու պիտի
աշխատի . ուրեմն տարակոյս չունիմք, թէ այսպիսի
ազդասիրական նպատակաւ հիմնադրեալ լրագիր մի
ընդհանուր ազդին համակրութիւնը չունի՞ ձեռք
պիտի բերէ և ամեն կերպ քաջալերութիւն պիտի
չպակսի անոր թէ՛ Լեզիպոսի մէջ և թէ՛ Հայաստանի
օսմանեան ուրիշ երկիրները :

Արմաւենին տարեկան գինը՝ կէս եղիպոսական
լիտա է . այսինքն 50 դուրուշ ողջ գրամ Լեզիպոս-
սի համար . իսկ Լեզիպոսէն դուրս ամեն քաղաքի
համար ազատ ի ծախսոյ՝ 15 ֆրանք է կանխիկ :

Ամենապատիւ տէր Եսայի սրբազան Պատրիարքը
անցեալ ամսոյ 30ին, այսինքն աւագ երեքշաբթի
երեկոյին, օսմանեան Խղմիտ անուն շողենաւով
Վ. Պօլսէն ճամբայ ելաւ ուղղակի Յոպպէ երթա-
լու . ուր կիրակի առաւօտուն հասեր է :

Կորին Սրբազնութեան ուղեկից էին սուրբ Զա-
կարիանց վանուշ փոխտնորդ ի Վ. Պօլսի՝ դերա-
պատիւ տէր Սահակ արքեպիսկոպոսը, Խրեմեան ար-
ժանապատիւ տէր Սիւրբ Վարդապետը, Ս. Նոյ
միաբան արժ. Յուսիկ վարդապետը, Ս. Երուսա-
ղէմի միաբան Կիրակոս վարդապետը, նմանապէս
ուրիշ աշխարհական ուխտաւորք բազումք :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 14 ԱՊՐԻԼ

Ամսոյ 7ին Բարձրագոյն Կոռը սովորական հա-
դիսի խաթմի հիւսնայուն մի կարգացուեցաւ . որով
օգոստափառ Սուլթանը իւր զօհնակութիւնը կը-
յայտնէ վասն անխնայ ջանքի՝ զորս նա խաբարները
ի գործ կը գնեն տէրութեան յառաջագիւծութեանը
համար և նոր քարեկարգութեանց զարգացմանը հա-
մար . այսու ամենայնիւ ըստ անօրէնութեան յիշեալ
խաթմի հիւսնայունին, արտաքին կարգի խնդիրնե-
րը յետ այսորիկ պիտի քննուին ի ներկայութեան
Կորին կայսերական Վեհափառութեան :

Ստանկանութեան տեսուչ վսեմափայլ Սէֆէտ-
մէտ Խալիլ փաշան Օսմանիէ կարգին առաջին աստի-
ճանի շքանշանաւ պատուեցաւ :

Օգոստափառ Սուլթանը հաճեցաւ նաև Սէ-
ճիտիէ կարգին առաջին աստիճանի շքանշանը շնոր-
հելու Սիսի Կաթուղիկոս ամենապատիւ տէր Կիրա-
կոս սրբազան արքեպիսկոպոսին և նոյն կարգին եր-
րորդ աստիճանի շքանշանը Ատանայի առաջնորդ
դերապատիւ տէր Արքիստիկէս արքեպիսկոպոսին :

Վաճառականութեան պաշտօնատան երրորդ ա-
տեանին նախագահ մեծաշուք Վահան էֆենտին՝
նոյն պաշտօնատան երկրորդ ատեանին նախագահ
կարգեցաւ և Սէճիտիէ կարգին երրորդ աստիճա-
նի շքանշանաւ պատուեցաւ :

Պէշքեմշի հրկիզութեան փնտսեալ շքաւորաց
համար վեհափառ Սուլթանը՝ իւր սովորական առա-
տաղութեամբը 25,000 դուրուշ շնորհեց . որոյմէ
19750ը Հայոց և 5250ը Յունաց բաժնուեցաւ :

Այս առտու հասած հեռագրական լուր մի կը-
ծանուցանէ, թէ Ռուսիոյ թագաժառանգ Սեծ-
Դուքը, վախճանեւ է Նիսա քաղաքը :

ՁԱՆԱՋԱՆ ԵՒ ԻՔԻՔ

Զմիռնիա, 17 Ապրիլ :

Մեր նախնիքն թուով ծանուցինք թէ Մեծին
Բ. տանիոյ վեհափառ թագուհւոյն երրորդ որդին Ար-
թուր իշխանը ամսոյ 2ին Սնչութիւն կոչուած ուր-
տիրադնական շողենաւով հասաւ մեր նաւահանգիստը :
Թնդանօթաց արձակմամբ սովորական ողջունի յար-
գանքը կատարուելէ ետեւ, Խղմիտի Սնչգիւղ հիւպատոս
մեծարդոյ միտր Ռ. Վ. Քէմպէրպէ՛՛ փութացաւ շո-
ղենաւը երթալու՝ Կորին արքայական Բարձրութեան
իւր ծառայութիւնը մատուցանելու համար : Գրեթէ
կէս ժամէ ետեւ, նահանգիս ընդհանուր կառավարիչ

փոխմարտիւ Ռաշիտ փաշան, նմանապէս մարտաւան
փրատեալ ժամանակը Եփեսոսէն՝ Պէշքեմշի շողենաւը
գացին իրենց յարգանքը անձամբ մատուցանելու ծաղ-
կահասակ իշխանին : Կորին Բարձրութեանը նոյն օրը՝
այսինքն աւագ ուրբաթ օրը, կէսօրէն ժամը յառաջ
յամարը ելաւ ողջունուելով քաղաքիս ամրոցներէն, և
հիւստոստոսանին անդղիական մատարն մէջ Աստու-
ծային պաշտօնան ներկայ գտնուելով վերադարձաւ ի
շողենաւը, առանց որ և է պոյոյտ մի ընկելու ի պատ-
ճառս սրբութեան աւուրն :

Ապրիլի 3ին աւագ շաբաթ առաւօտուն բարձրադա-
տիւ իշխանը՝ ուղեկցութեամբ Սնչգիւղ հիւպատոսին և
տեղական կառավարութեան թարգման Տիրան Լէֆէն-
տին, նմանապէս առաջնորդութեամբ քաղաքիս ստի-
կանութեան տեսուչ մեծաշուք Եսայի աղային և տալի-
ճիտար դիւտուրոյ՝ պոյոյտ մի բրաւ մինչև ի Նիֆ-
տեանեւ համար այնտեղ գտնուած հնաթիւնները և
մանաւանդ Սէտփրիսի գերեզմանը :

Ամսոյ 4ին կիրակի առաւօտուն, արքայազուն իշխա-
նը Սնչանթիւն շողենաւով՝ որուն ուղեկից էր Մաթի-
սիէն ֆոնիւթը, ճամբայ ելաւ Միտիլիի դիմաց և
ղած ծովագիւղը երթալու . ուսկից Պէշքեմշի դիմաց
որուն հնաթիւնաց մնացորդները հետաքրքրական են :
Ապրիլի 5ին երեքշաբթի օրը կէսօրէն ետեւ վերադա-
տելով Խղմիտ, բարձրադատիւ Արթուր իշխանը շո-
ղենաւը արտօնեցաւ ընկերութեամբ միտր Քէմպէր-
պէ՛՛ն և 1—2 ժամ հիւստոստոսանը մնալէ ետեւ, շո-
ղենաւը մտաւ ու երեկոյն ճամբայ ելաւ Գորդանէ՛՛ և
Սնչանթի կրթաւուր :

Իւր մեկնելէն յառաջ Կորին Բարձրութեանը հոռե-
ցաւ, ի նշան իւր զօհնակութեանը՝ մէկ ժամ փորձիկ
յիշատակ թողուլ Սնչգիւղ հիւպատոսին և հիւստոստո-
սանին պաշտօնատարաց : Կանաչափայտ պատուական ըր-
վովքը տարձանակ մի մեծաշուք Եսայի աղային ու գե-
ղեկի կրկնադրակ (փիւմշիւ) մի մեծարդոյ Տիրան է-
ֆէնտինի նուիրեց :

Երեք հաշակաւոր աւաղաններ Այսինքն գալով
ամսոյ 5ին Գառառաշի մէկ սրճարանը հասան . ուր
քանի մը ժամ հանգստանալէ ետեւ միտրերին Ռուս
երթալ և այնտեղ շարունակել իր իրենց եղեռնադո-
ծութիւնները : Այսինքն անուններն են Ինճիլի Սէֆէտ, Սէֆէտ-
Սէֆէտ—Պատրարքու Մուսթաֆա և Պէշքեմշի
օղլու Արուսթ Սէֆէտ : Տեղոյս ոստիկանութիւնը ի-
մանալով անոնց գաղութար փութացաւ փորքիկ գոյոյ
խումբ մի յուզիւ ընկել, որ Գառառաշ երթալով հրաման
ըրաւ յիշեալ շարագործաց որպէսզի անձնատուր ըլլան.
բայց անոնք անմիջապէս սկսան զօրախմբին դէմ ատր-
ճանակներ պարպել . որով Երեք շառէ կոչուած զին-
ուորը ուսէն վիրաւորուեցաւ : Յայնժամ զինուորներն
ալ կրակ ընկելով, աւաղակաց մէկը սպանուեցաւ, մէկը
վիրաւորուեցաւ և երրորդը ողջ բուժուեցաւ :

Յայտնի է որ աղքատ . ընկ. իւր վերայ առած է
քաղաքիս աղղային հիւանդանոցին հոգարարութիւնը, և
ամեն մարդ կը վրայէ թէ աղքատները և հիւանդները
մեծ մարդավորութեամբ կը նոյնին ամին կիրպիլ :

Ինչո՞ւնէն Ապրիլի 12—24 ամսամիտով հասած
հեռագրական լուրերը յաջող են բանկալից համար .
վաղիկ կը ծանուցանեն թէ չորս օրուան մէջ 77 հազար
հոկ բոմբակ ծախուեր է, և զինները բարձրանալու
վրայ են եղեր :

Սնչանցի հեռագրաւոր լուրերն կիսմամբ, թէ
Հարուստիոյ Լի զօրապետը՝ իւր զօրաբանակաւ անձ-
նատուր եղեր է Հիւսիսայնոյ :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՕՍՄԱՆԵՆԵՆ ԵՐԿՐԹՈՒՂԻ

ՄԱՍՆԱԿՈՐ ՇՈՐԵԿԱՌԻ ՄԻՆԶԵՆ ԵՓԵՍՍՍ

ՍՈՒՐԻ ՅՈՒՆԵՆՈՒ ՏՈՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Շաբաթ, Ապրիլ 24ին, մասնաւոր շողեկաւոր մի
պիտի ելլի ժ. 9ին օ. ե. ե. կիրակի, Ապրիլ 25ին
ուրիշ մասնաւոր շողեկաւոր մի պիտի ելլի ժ. 5ին,
օ. ա. Այսպիսի երբայու համար, ե. պիտի դառ-
նայ անկէք երկուշաբթի ժ. 40ին օ. ա. :

Այն ճամբորդները որ չեն ուզեր երկուշաբթի օրը
դառնալու, կրնան նոյն օրը փոսքայի շողեկաւորով
ետ դառնալ, որ ժ. 3. 30ին օ. ե. կ'ելլի Այսպիս-
յութե. բաց յայսմանէ երկուշաբթի ե. երեքշաբթի օ-
րերն ալ փոսքայի շողեկաւորով կրնան ետ դառ-
նալ, որոնք օրհասարկե ետր ժ. 3. 50ին կը դառնան

ԵՐԹԵՆԻՊՈԼԻՍ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐ

Բունթայէ կամ կարաւանի կամուրջէ .

Առաջին կարգ	70
Երկրորդ »	45
Երրորդ »	30

Այս մասնաւոր շողեկաւոր տոմսակները կիրա-
կի, երկուշաբթի ե. երեքշաբթի օրերը արժողութիւն
ունին :

Մանկանք ամբողջ տոմսակ պիտի հատուցանեն :
Ազատ անցի տոմսակները այս շողեկաւոր անարժե-
քն :

ԼՏՈՒՄԱՐՏ ՓԵՐՍԵՐ

ընդհանուր գործակալ առժամ .

Խղմիտ, 13—27 Ապրիլ 1865 :

ԶԱՐԲԱՆԱԼԻ ԴԵՂՄԻ

Սպեղանի Թոմայի Հորուհն :

Պէշքեմշի մարդկային մտաց ամեն արտադրութիւնները
ժամանակ մը տեսելէ ետեւ, նոր գիւտեր անոնց տեղը կը բռն-
են : Բայց այս խօսքը այս դեպքի չի կարգաւոր : Վասն զի օր-
ուան մը համար չէ, այլ մշտապէս և անոր ներգործութիւնը .
ըստ որում արեւն մէջ եղած հիւանդութեանց արմատները
կը քնէ և բժշկութեան արհեստն ալ անկէք աւելի բան մը
չկրնար ձեռք բերել : Այս սպեղանին մասին և մարմնոյն
մանրամասնութեան մէջն անցնելով, ինչպէս որ Տուրք ծակալից
բանէ մը կանցի, կ'երթայ կրկանի խղի պարանոցի, օձիկ,
ոււրոյք և քաղցիկը ըստած արեւորուն արմատը, նմանապէս
գէշ վերայ և պարանոցէն անցնող ար արեւան շրջապէս
թիւնը կտրեն, և անոնց ապականութիւնը անհետ կ'ընեն :

Յաւ սրունից :

Հոլոսէյի սպեղանին ամեն դէպքերու մէջ կը բժշկէ
սրունից (պալար) ցաւերը թէ և քսան տարուան ըլլայ : Որ-
չաք կտրեն գաւառի մէջ և ուսուցած ըլլայ մարմնը, այս աստի-
չկրնար գիծանալ, եթէ քնէ սպեղանին օրը երկու անգամ
առաւօտեան քսալ ցաւած անոնց և աղիկ մը ընկալի : Յետո
ոյն սպեղանի լաթի մը վրայ շատ կեղ քսելով ցաւած անոն,
ծածկելու է : Այս կերպով թէ և շարունակ հոգ տարուի,
փառաւորը հիւսնայ կ'ընեն և վերջը քնէ ժամանակ-
ուան մէջ յարմարաց անոնց կը բժշկուին և սրունից միւս մա-
սերը իրենց ընդհանր երեւոյթը քարծեալ կըստանան :

Հին մէք, խոյ և քաղցիկ :

Խոյը պարանոցի, և ուրիշ խոյերը, որպիս և հիւսցեա
լլան, շուտով կը բժշկուին Հոլոսէյի սպեղանին և դեղա-
հատերը գործածելով : Այս դեղին ներգործութիւնը պա-
լարաց և շարունակ քաղցիկաց վրայ գրեթէ հրաշալի է .
բանի անքի բերանը անոնց վրայէն կը շնեն զմոյն որ վնասը
կըսանքընէ միշտ . և հետեւաբար կը բժշկէ գանոնք :

Կծկումը ջղաց և կարծրութեան ի յօդաւոյ
րութիւնս (օյնաք եւերի) :

Այս անոնք ևս շուտով կը բժշկուին Հոլոսէյի սպե-
ղանով . որ իւր ներգործութեամբը երեւել հանդիսացաւ
նաև անդամաւորութեան շատ դէպքերու մէջ :

Տեւաւտեալութիւն :

Այս սպեղանին տեսաւտեալութեան (մայսալ) ամենէն
վաղեւաւոր դէպքերը կը բժշկէ, եթէ գործածեն զայն ինչ-
պէս որ պատուիրեալ է ծանուցագրոյն մէջ :

Մորթային հիւանդութիւնք :

Խաղաւարները (պալարներ), չոր սրտաւոր յարմարութեանը
և մարդոյս մարմնի ամեն գրգռութիւնները անհետ իջնալ
ընան մը անգամ այս սպեղանին քսելով : Գաւառ աստի-
քաւ արտաշնութեան արհեստի թիւնը կը պատմաւոր, և ըստպատ-
այս սպեղանին երեւ մանկալ կըստած անմիջապէս ժարմոյն ծակ
սկիւր և կը քսուի զորքերով : Եւ կիրպիլ հիւանդութիւնը ան
հետ կըլլայ : Այս անիւնները, սրաց երեսը և բողբոջները օգե-
ղացեալ են մորթային հիւանդութիւններով, կրնան աս միջոցաւ
իւր զօրաւոր քեզ գործածելով, շուտով անհետ ընել նոյն աղ-
ղիւրէթիւնները և գործածել ձեռք բողբոջ մորթային բնական դոյնը
և կակուլութիւնը :

Այս սպեղանին յատկապէս օգտակար է հետեւեալ անոնց :
Ոււրոյք : Բաղդիկ (երեւել) : Կորուածք : Գերլում
կամ կծկում : Դանտի կամ ջղաց (սինի չիւրիւսի) : Կորու-
տոյց (նաւոր) : Խօթութիւնը մորթային : Յօդացաւորութիւն :
Խաղաւար (չալմ) : Չորագործութիւն (սրագա) : Կեղաբերան
և լայնախոր վէք (ֆիւթիւլ) : Ուսուցաւորութիւն (նիգրիս) :
Սերմնակաթութիւն (պէլ սովլաբլադ) : Բոս : Լեռդի
հիւանդութիւնք : Խոյը պարանոցի : Յաւ պարանոցի : Ափ-
րոյիտեան անոնք : Կող ջաւագին (թիւ տուրլա) :

Այս սպեղանին, որ կը շնուի զանոնք գանոնց անձ-
ական վերակացութեամբը, անոր ընդհանուր գործարանաց
մէջ կը ծախուին ի Լիւնտն Սթրէթ կոչուած թաղը թիւ 244 .
և ի Նար Էրթը Մոյիտէն Լէն թաղը թիւ 80 :

Խմբագիր—տէր Երանոս :

Գլխաւոր . Պալատալէն :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՒՄՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ